

Ermənistanın qanunsuz dağ-mədən fəaliyyətini ifşa edən xəritə hazırlanıb

Ermənistanın qanunsuz dağ-mədən sənayesi əleyhinə mübarizəyə qalxan QHT-ləri birləşdirən "Environmental Protection First" Koalisiyası mayın 16-da Bakı Biznes Mərkəzində "Ermənistan Respublikasının mineral xammal resursları" adlı xəritəni ictimaiyyətə təqdim edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, xəritəni koalisiyaya daxil olan "Azərbaycan Kartoqrafları" İctimai Birliyi 3 dildə - Azərbaycan, ingilis və erməni dillərində hazırlayıb.

Xəritədə Ermənistanın dağ-mədən sənayesi fəaliyyətinin mənfi ekoloji təsirlərini ifşa etmək üçün mühüm məlumatlar əks olunub. Xəritədən aydın görünür ki, Ermənistan ətraf mühitə ən çox zərər vuran dağ-mədən sənayesi müəssisələrini bilərəkdən əsasən Qərbi Zəngəzur bölgəsinə - Azərbaycan Respublikası ilə həmsərhəd, transsərhəd çaylara yaxın ərazilərə cəmləşdirib.

Təqdimat mərasimində çıxış edən "Azərbaycan Kartoqrafları" İctimai Birliyinin sədri Müqabil Bayramov ilk növbədə Ermənistanın coğrafi baxımdan Azərbaycan ərazisindən keçən Kür və Araz çaylarının yuxarı hövzəsində yerləşməsinə diqqət çəkərək deyib: "Kür və Araz çaylarının yuxarı və orta axın hissələrindəki qolları olan Pəmbək (De-

bed), Abarançay, Zəngiçay, Vədiçay, Arpaçay, Mığrıçay, Oxçuçay və Bazarçay hövzələrində Ermənistanın mədən sənayesi işləri Azərbaycanın ekologiyasına zərbə vurur. Ermənistanın Espoo Konvensiyasından irəli gələn öhdəliyidir ki, transsərhəd ərazilərdə həyata keçirilən mədən işlərinə görə Azərbaycan dövlətindən icazə alsın".

"Environmental Protection First" (EPF) Koalisiyasının həmtəsisçisi, Sahibkarlığa və Bazar İqtisadiyyatının İnkişafına Yardım Fondunun sədri Sabit Bağirov bildirib ki, dəfələrlə edilmiş çağırışlara baxmayaraq, Ermənistan hökuməti və bu ölkədə dağ-mədən işləri görən xarici şirkətlər həyata keçirdikləri işlərə dair Ətraf Mühitə Təsirin Qiymətləndirilməsi sənədlərini təqdim etmir, gizlədirlər. "Biz bu sənədlərin ictimaiyyətə açıqlanmasını tələb edirik. "Ermənistan Respublikasının mineral xammal resursları" adlı xəritədə müəssisələrin necə yerləşməsinə baxmaq kifayətdir ki, problemin qlobal miqyası aydın olsun", - deyərək əlavə edib.

Geologiya və Geofizika İnstitutunun Dinamik geologiya şöbəsinin rəhbəri, geologiya-mineralogiya üzrə elmlər doktoru, AMEA-nın müxbir üzvü Tələt Kəngərli "Azərbaycan Kartoqrafları" İctimai Birliyinin ərəşəyə gətirdiyi kartoq-

rafik əsəri yüksək qiymətləndirərək deyib ki, xəritə materialın zənginliyi ilə səciyyələnir və əhəmiyyətli məlumat bazasıdır.

"AzerGold" QSC-nin İdarə Heyəti sədrinin geoloji məsələlər üzrə müşaviri, geologiya-mineralogiya üzrə fəlsəfə doktoru Şahbəddin Musayev diqqətə çatdırıb ki, Ermənistan ərazisində fəaliyyət göstərən dağ-mədən müəssisələrindən atılan zərərli kimyəvi maddələr transsərhəd sularla axıdılaraq Araz və Kür çayları vasitəsilə Xəzər dənizinə tökülür. Bu isə ekoloji fəsadların miqyasını daha da artırır.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi yanında İctimai Şuranın sədri, "Environmental Protection First" (EPF) Koalisiyasının həmtəsisçisi, "Sudan İstifadə Sahəsində Mütəxəssislər" İctimai Birliyi sədrinin müavini Amin Məmmədov Ermənistan hökumətindən tələb

edib ki, Cənubi Qafqazda ekologiya və səhiyyə böhranı yaranan dağ-mədən sənayesi müəssisələrinin qapılarını ekoloji monitorinqlər üçün açsın. "Biz Cənubi Qafqaz regionu üçün ekoloji ədalət tələb edirik. Ermənistan ətraf mühitə ziyan vuran fəaliyyəti dərhal dayandırmalı, beynəlxalq konvensiyalardan irəli gələn öhdəliklərini yerinə yetirməlidir", - deyərək vurğulayıb.

Tarix və Etnologiya İnstitutunun elmi işçisi Nazim Mustafa hər 3 dildəki xəritələrdə adların milli toponimlərlə göstərilməsini yüksək qiymətləndirib. O bildirib: "Xəritənin erməni dilində olması Ermənistan ictimaiyyətinin də gözünlü açacaq. Onlar necə aldandıqlarının fərqi varacaqlar".

Qeyd edək ki, Azərbaycan QHT-lərinin son vaxtlar nümunəvi işləri ilə daha çox seçilməsi diqqət çəkir.

"Azərbaycan Kartoqrafları" İctimai Birliyinin mühüm mövzuya həsr olunmuş kartoqrafik əsər layihəsinin donoru Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyidir.

Xatırladaq ki, ötən il iyulun 11-də Prezident İlham Əliyevin sədrliyi ilə 2023-cü ilin altı ayının sosial-iqtisadi yekunlarına həsr olunmuş müşavirədə dövlətimizin başçısı bu barədə deyib: "Qarabağ və Şərqi Zəngəzur ekoloji fəlakət zonasına çox yaxındır. Çünki Ermənistan həm Ermənistandakı müəssisələrin fəaliyyəti nəticəsində, eyni zamanda o vaxt işğal edilmiş torpaqlarda - Qarabağda və Şərqi Zəngəzurdə təbii resurslarımızın vəhşicəsinə istismarı nəticəsində təbiətimizə böyük zərbə vurub... İndi transsərhəd təhlükələri mütləq nəzərə alınmalıdır və Azərbaycanın burada sərgilədiyi mövqeyi yenə də beynəlxalq təcrübəyə, beynəlxalq

konvensiyalara əsaslanır, o cümlədən Espo Konvensiyasına, bunu hər kəs internetdə açıb baxa bilər. O göstərir ki, transsərhəd çayların çirkləndirilməsi və ölkələrin sərhədlərinə yaxın müəssisələrin, ekoloji təhlükə mənbəyi sayıla biləcək müəssisələrin yaradılması qonşu ölkələrlə mütləq razılaşdırılmalıdır və biz bunu Ermənistandan tələb edirik. Bu gün Azərbaycan ictimaiyyəti, qeyri-hökumət təşkilatları artıq bu məsələ ilə bağlı Ermənistanın rəsmi orqanlarına müraciət ünvanlayıblar və ekologiya sahəsində fəaliyyət göstərən beynəlxalq ekspertlər və qeyri-hökumət təşkilatlarının nümayəndələri də bu müraciətə qoşulublar. Ona görə mən hesab edirəm ki, Azərbaycan hökuməti də burada kənardan qalmamalıdır".

Dövlətimizin başçısı müşavirədə Azərbaycan vətəndaş cəmiyyətinin bu istiqamətdə fəaliyyətini təqdir etmiş, Ermənistanı bu təhlükəli praktikadan əl çəkməyə çağıraraq bildirmişdi: "Əgər onlar hansısa müəssisə yaratmaq istəyirlərsə, bizim buna, əlbəttə ki, münasibətimiz ola bilməz. Onların daxili işidir. Amma əgər bu müəssisə bizim sərhədimizin 500 metrliyində yerləşsə, orada təhlükəli maddələrdən istifadə ediləcəksə və bu maddələr yenə də Araz çayına, Oxçuçaya töküləcəksə, bu, bizim məsələmizdir. Biz buna necə im-

kan verə bilərik? Əlbəttə ki, biz bu məsələləri qanun çərçivəsində, beynəlxalq konvensiyalar çərçivəsində, diplomatiya çərçivəsində mütləq diqqətdə saxlamalıyıq" (<https://president.az/az/articles/view/60429>).

Bakı Biznes Mərkəzinə toplaşmış QHT-lər Ermənistanın dağ-mədən sənayesi müəssisələrində ekoloji monitorinqlərin aparılmasını vacib sayıblar.

"Environmental Protection First" Koalisiyası bəyan edib ki, Ermənistanın və digər xarici ölkələrin ekologiya və səhiyyə sahəsində fəaliyyət göstərən vətəndaş cəmiyyəti təşkilatları beynəlxalq qurumlarla birgə Ermənistanın dağ-mədən müəssisələrində ekoloji monitorinqlər aparmağa hazırdır.

Qeyd edək ki, xəritənin müəllifi kartoqrafiya sahəsində 43 illik iş təcrübəsinə malik mühəndis-kartoqraf, Bakı Kartoqrafiya Fabrikinin sabiq direktoru, "Azərbaycan Respublikasının Milli Atlası"nı, "Cənubi Qafqaz. 1903-cü il", "Qafqaz diyarının xəritəsi - Tiflis 1847-ci il" xəritələrini tərtib edən kartoqraf qruplarının rəhbəri, "Azərbaycan Kartoqrafları" İctimai Birliyinin sədri Müqabil Bayramovdur. O, 2020-ci ildə ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində xidmətlərinə görə 3-cü dərəcəli "Əmək" ordeni ilə təltif olunub.